

sem per piscem ipsi oblatum, et prius benedictum, A religiosum facit, cap. 20.

Sacerdotem concubinarium et monachum apostatam convertit, cap. 21 (9).

Item monachum tertio apostatantem, cap. 25.

Hæc breviter de conversis a S. Patre, quorum conversio non tam exemplum, quam miraculum venit reputandum, ut videre est suis locis: unde merito Gerson, doctor et cancell. Parisiensis: « Inter miracula, ait, serm. de S. Bern., præcipua ego illa deputo, quæ egit in conversione illorum, qui etiam converti toto nisu fugiebant. » Sed tales pro maxima parte jam allati erant.

83. Constat et nonnullos viro sancto obstinate resistentes divinitus fuisse punitos. Inter alios Ramnolphum quemdam Doratensem abbatem, lib. 11, B cap. 6, num. 33.

Varios a dæmone possessos, num. 36.

Petrum Leonis antipapam, cap. 7, num. 47.

Hujus fautorem, Gerardum Engolismensem, cap. 6, num. 39.

Gaufridum comitem Andegavensium, lib. iv, cap. 3, num. 13.

Girardum quemdam clericum, lib. iv, cap. 4, num. 23.

Item Thomam de Beverla, quem ipse S. Pater testatur, subita et horrenda morte præreptum, epist. 108, num. 3.

Transeo reconciliationes varias, ab eo non sine miraculo factas inter privatos et publicos, inter reges et principes, inter civitates et civitates; inter C nos et Ecclesiam; inter episcopos et clerum: ita ut merito vocetur angelus pacis.

(9) Vide supra, numero 50.

84. Numera nunc miracula in particulari recensita, et invenies sexcenta septuaginta sex. Verum hæc esse pauca respectu eorum, quæ in particulari non sunt recensita, modo ex dictis constat et confirmabitur articulo sequenti, in quo R. D. Pastor, antea laudatus, ostendit miracula S. Bernardi esse innumerabilia. *Manricus autem ad annum Christi 1183, cap. 4, hæc scribit in rem nostram, oblata sibi opportunitate agendi de libro Miraculorum invento a Petro Monoculo abbate, de qua re exstat narratio Herberti superius in principio libri sexti, et quam allegatus Manricus ex eodem auctore etiam recitat:*

85. « Invenio, inquit, num. 5, notatione dignum circa hunc librum, id quod Ignatius Firminus Fiteriensis observatum reliquit, postquam cum aliis quinque contulisset, et cum Joanne Eremita, simulque cum Exordio atque Cæsario, quibus ex parte argumentum haud dissimile; ultra patrata quasi catervatim, et in confuso, velut cum cunctis gustaturis panem, cui benedixit (et erat panum ingens multitudo) repromisit salutem, ex singularibus atque specialioribus, centum et septuaginta supra mille miracula referri, quæ Sanctus fecerit. *Verba ejus, quæ sunt apud Manricum, ita sonant:* « Nam cæcos a nativitate inveni illuminatos 221; mutos locutos, et surdos auditui redditos 180; claudos gressui donatos 126; mancos, et debiles viribus et manibus 184; contractos libero suorum membrorum usui 125; amentes 11; demum tres mortuos luci et vitæ redditos, et sexaginta sanatos ab aliis morbis. »

DONATIONES PIÆ

TEMPORE S. BERNARDI CLARÆVALLENSIBUS FACTÆ.

Quæ numeralibus notis 1, 2, 4, 7, 9, 10, 11 prænotantur, nunc primum in lucem prodeunt. Etas nobiscum perhumaniter communicavit D. RIBIERE DE JUBENVILLE, *Scolæ chartarum alumnus.*

I.

JOCERANNUS IMMUNITATEM DECIMARUM.

(Cartulaire de Clairvaux, *Grangia-Abbatie*. IV*. — Anno 1121.)

In nomine summe et individue Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, Ego Jocerannus, Lingonensis ecclesie nutu Dei episcopus, cum in ejusdem matris basilice gremio una cum Archidiacono nostris et multis aliis religiosis personis, presente etiam Domino et patre nostro Lugdunensium Primate Humbaldo, cum suorum comitatu reverentissimo, de statu et ordinatione ejusdem ecclesie unanimiter tractaremus, venit ante nostre presentie optutus domnus Bernardus, monasterii Clarevallis,

D quod Deus nostris temporibus revelaverat, Abbas religiosus, rogans, et cum omni humilitate deposcens quatenus de fundo ipsius loci et immunitatibus suis et de aliis quibusdam rebus necessariis, auctoritatis nostre presidio munitum privilegium faceremus, et presentis pagine decreto sollemniter confirmaremus. Cujus juste et rationabili petitioni libenter acquiescere decernentes, quicquid justitia et honestate dignum postulare visus est, tantorum virorum judicio recto ordine ad effectum perducere curavimus. In primis igitur firmam immunitatem et perpetuam libertatem in Christo, salva Lingonensis Episcopi canonica obedientia et subjectione, ipsi loco et fratrilus presentibus et in posterum succes-

suris decernimus, mandamus et confirmamus. De possessionibus autem et laboribus eorum precipientes precipimus ut quocumque loco in toto episcopatu nostro nutrire vel agriculture ipsi et familia eorum labores exercuerint decimas suas ipsi habeant, et de manu Lingonensis Episcopi, cui decimarum distributio proprie pertinet, ad sustentationem et receptionem pauperum suorum decimas illas possideant. Si quis tamen presbiterorum qui anteriori dono decimas illas hodie possidet hoc tam legitimum nostre dispensationis donum concedere noluerit, et in tanta cordis duricia perseveraverit, prohibemus tamen successuris ne sibi ab aliquo decimas illas contra nostram auctoritatem posse donari estiment, nec illas ulterius accipere presumant. Si autem evenerit ut in aliquibus terris vel locis alii ecclesie, vel monasterio, cenobio et jam vel xenodochio prius ab Episcopo donatis, supradictos fratres laborare contigerit, prout Deus destinaverit, fraterna dilectione requirant, et si habere poterint habeant. Si quis autem contra hujusmodi nostre institutionis paginam temerario ausu agere presumpserit, iram Dei et maledictionis sententiam incurrat: et nisi cito resipuerit cum divite misero infernales penas sustineat.

Ego Humbaldus Lugdunensis ecclesie. Signum Guilenci decani. S. Ayrardi archidiaconi. S. Guarnerii archidiaconi. S. Ego Jocerannus Lingonensis Episcopus. S. Ego Gocelinus Lingonensis ecclesie archidiaconus. Acta sunt hec anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo XXI. Indictione V. Calixti Pape II. anno III. Francorum Rege Lodoico. Lingonensis ecclesie Joceranno Episcopo. Ego Durandus Lingonensis ecclesie notarius ad vicem Fulconis cancellarii scripsi, dictavi et recitavi.

H.

DONATIO GUIDONIS MOLISMENSIS ABBATIS.

(Cartulaire de Clairvaux, *Bellus-Mons*. III. — Anno 1131. — In marg.: *Guido Abbas Molismi dedit quicquid habuit in loco qui dicitur Heis.*)

Tempus est juxta Apostolum operari bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei; perinde Ego Guido, per Dei patientiam Abbas monasterii Molismensis, laude et consensu Capituli nostri, laudo devotissime et concedo ecclesie Clarevallensi et fratribus ejusdem loci perpetuo possidendum quicquid omnino hactenus habuimus et de nostro jure fuit in loco qui dicitur Heis, constituto tamen annuo censu XII denariorum, quos illa scilicet ecclesia nostre pro hac donatione reddere curabit quotannis circa festum Sancti Remigii. Quod nostre devocionis donum ut et predictis fratribus perpetuo maneat inconcussum et ceteris omnibus caritatis exemplum, litteris mando et nostro sigillo munio. Signum David prioris, signum Aymonis sub prioris, signum Martini tercii prioris, signum Rainerii camerarii, signum Roberti subcamerarii, signum Galterii cellarii, signum Roberti subcellarii, signum Petri de Raveriis, signum Enjorrauni

capellani. Actum est hoc apud Molismum anno ab incarnatione Domini MCCCXI, regnante Rege Lodoico, Wilenco Lingonensi Episcopo, et Hugone Duci Burgundie, et Thebaldo Comiti.

III.

REGULARES CANONICI SÆCULARIBUS SUBROGANTUR IN ECCLESIA S. LUPI.

(CAMUSAT, *Promptuarium sacrarum antiquitatum Tricassinæ diœcesis*, folio 297. — Anno 1135. — Collatum cum originali.)

..... Contigit, ut divæ memoriæ Teobaudus Comes consultis religiosis viris Hugone Altissiodorensi episcopo, Hattone Trecensico episcopo, bonæ memoriæ Bernardo Clarevallensi Abbate, Guillelmo prædicti Sancti Martini abbate pervigili cura tractaret qualiter ecclesie præfati S. Lupi quæ per negligentiam quorundam a divino cultu torpuisse videbatur et dicebatur ad religionem converteret, placuit memorato principi, præfatisque religiosis viris, consentientibus et universis S. Lupi canonicis ut decessioni secularium fratrum qui tunc ecclesie præerant, regulares canonici subrogarentur, ut quod illi minus honeste faciebant, isti solemnius et cum majori devotione Domino deservirent. Igitur anno incarnati Verbi 1135. 3. Cal. Decembris, prædicti religiosi quosdam de ecclesia S. Martini fratres elegerunt, quos in B. Lupi ecclesia sicut dispositum fuerat Domino servituros transposuerunt, qui fuerunt inibi sine proprio Abbate, Guillelmi Abbatiss S. Martini regimini et providentiæ respondentibus anno uno, mensibus sex, diebus XII. Anno 1137 II idus Junii. Gerardus prior S. Martini prædictis fratribus in abbatem datus est et prælatus, vir miræ simplicitatis et secularium negotiorum ignarus.

IV.

IMMUNITAS DECIMARUM.

(Cartulaire de Clairvaux, *Campigni*, xxxiv. — Anno 1136.)

Notum sit presentibus et futuris quod Dominus Bernardus primus Abbas Clarevallis quesivit et impetravit ab Abbate Molismensi Ebrardo et Capitulo ejus decimam laborum fratrum Clarevallensium de his que laboraverint infra terminum parochie Campaniaci, que antiquitus juris fuisse dicebatur Molismensis ecclesie. Concessum est ergo et litteris istis roboratum ne unquam de laboribus vel nutrimentis eorum quoquo modo, sive per monachos sive per conversos, vel et per mercenarios fiant ad opus Clarevallensis ecclesie, Molismenses vel quilibet pro eis decimas accipiant: sed eas perpetuo sine reclamacione et calumpnia Clarevallenses teneant. Factum est hoc anno Dominice incarnationis millesimo centesimo tricesimo sexto, in communi Molismensi Capitulo, coram ambobus prefatis Abbatibus, et affuerunt de personis ecclesie Atho prior, et supiores Petrus et Fredericus, et totus conventus.

V.

CHARTA ALPHONSI REGIS.

(*Journal de Trévoux*, Août 1739, p. 1875. — Anno 1142.)

In nomine Dei.

Quoniam decet unumquemque fidelem de bonis sibi collatis a supremo largitore Dei ministros participes efficere, ut per eos cœlestium honorum participes efficiamur : ideo ego Aldephonsus, miseratione divina Portugalensium rex, noviter, Deo juvante, creatus, quia me plus omnibus debitorem sentio, cupio me et omnia mea Altissimo offerre, ut tam ego quam successores mei in perpetuum regnaturi, agnoscant habere regnum de manu Domini, qui præsentialiter tradidit illud mihi, ut corde firmo et charitate perfecta fidem Christianam ab infidelium injuriis defenderem, et sanctam Ecclesiam de regni redditibus ditarem, ut sic esset regnum sanctum, Deo charum, et in perpetuum stabilitum.

Et quia jam me et omnia mea B. Petro et ejus successoribus vectigalem constitui, cupiens nunc et B. Dei Genitricem apud Deum advocatam habere; de consensu vassallorum meorum, qui absque extraneo adjutorio me in regium solium constituerunt, me ipsam, regnum meum, et gentem meam, et successores meos, sub beatæ Mariæ de Clara-Valle protectionem, defensionem et patrocinium constituo et constituta fore decerno, ordinando et mandando omnibus et singulis successoribus meis, in hæreditatem hujus regni legitime intrantibus, ut singulis annis eidem ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Clara-Valle, quæ est Cisterciensis ordinis, posita in regno Franciæ, in diœcesi Lingonensi, tribuant in modum feudi et vassallitii quinquaginta marabitanos auri probati, boni, et digni quod recipiatur. Si vero contigerit per dominium nostrum aliquem hujus monasterii ordinis præfati intrare, vel monasterium inibi construxerit, personæ et res talis monasterii sub tutela et patrocinio regis erunt taliter, quod a nullo possint molestari, inquietari, perturbari, vel a suis bonis defraudari. Quod si contingat, in pristinam libertatem restituantur, quacunque hora temporis vel momenti in quo majori commoditate id fieri quiverit. Quapropter bona talium monasteriorum, et personarum erunt quasi bona regalia, et de illis erit regi eadem cura quam de suis debet habere. Si vero rex aliquis vel tyrannus (quem de lumbis nostris futurum non credimus), præfatas personas molestaverit, seu illarum bona subriperit, non meam aut earum, sed Virginis hæreditatem usurpare se credat, et tanquam domino suo infidelis, sub cujus tutela regnum nostrum committimus, eodem privetur, et semen ejus non elucescat super terram. Fratribus vero in dicto monasterio de Clara-Valle, et aliis sui ordinis, statum regni nostri Deo devote commendare, et animam meam, et parentum meorum missis et vigiliis adjuvare et de feudo seu vassallitio altare B. Mariæ reparabunt. Abbas vero dominus Bernardus et ejus

A in perpetuum successores hujusmodi feudum in perpetuum habebunt in die Annuntiationis B. Mariæ Virginis.

Et ideo, Virgo Mater Domini mei Jesu Christi, in cujus laudem hic ordo constitutus micat, ego humilis servus tuus, Aldephonsus rex Portugalensis, peto quatenus meum regnum defendas a Mauris inimicis crucis Filii tui, et coram hanc ab omni externo dominio liberam conserves, ac de prole mea fideles servos et feudi largitores in regni sede corrobore.

Si quis vero contra hoc vassallitium et feudi testimonium aliquid attentaverit, si vassallus fuerit, a regno nostro expellatur; si vero (quod Dominus non consentiat) rex fuerit, sit a nobis maledictus, et in stirpe nostra non numeretur, et a Domino Deo, qui nobis regnum dedit, omni dignitate spoliatur, et a suis inimicis victus et cum Juda traditore in inferno sepultus.

Facta charta in ecclesia Lamecensi, iv Kal. Maii, anno 1142.

Ego rex Aldephonsus.

Egas curiæ præses confirma

Petrus Pelaides curiæ signifer confirmat.

Evas Ropinas Colom. præfectus confirmat

Pelagius de Saura confirmat.

Gondisalvus de Saura protest.

Rosendus Alvar protest.

Alphonsius Egea protest.

VI.

CHARTA SANCTÆ REGINÆ.

(MARIQUE, *Annal. Cisterc.* II, p. 87.)

In nomine Sanctæ et individuæ Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

Quoniam scriptum est : *Declina a malo, et fac bonum*; et non sufficit abstinere a malo, nisi fiat quod bonum est. Item : *Initium Sapientiæ timor Domini*, et, *qui timet Deum faciet bona* : et, *operanti bonum, bene erit in extremis*. Igitur ego Sanctiæ Alfonsi imperatoris Hispaniarum soror, his, et aliis exemplis præmonita et edocta, spontanea voluntate, nullo cogente, pro redemptione animæ meæ; et parentum meorum, do vobis Domino Bernardo Clarævallis abbati, hæreditatem sancti Petri de Spina, atque hæreditatem sanctæ Mariæ de Aborridos, scilicet terras, vineas, prata, fontes, montes cultos et incultos, utriusque exitus et ingressus utrinque, videlicet cum omnibus terminis sibi pertinentibus, quatenus ibidem, me opitulante, in honorem Domini nostri Jesu Christi, ejusdemque Genitricis, monasterium ædificetis in quo vestri monachi, vestrique ordines assidue assistentes, pro suis atque meis, parentumque meorum, atque omnium fidelium, tam vivorum quam defunctorum peccatis, Deum deprecantur. Siquis autem hoc meum donum, tam de meis quam de extraneis prava cupiditate compulsus irritum facere voluerit, hoc

ad effectum nequaquam ducere possit; sed, si contigerit (quod absit!) omnia illa supradicta prius in duplo reddat; ac postea regi, vel cuicumque vestram commiseritis vocem, pectet in quotto mille libras auri purissimi, et insuper sit maledictus, et uti Dathan et Abiron, eum terra absorbeat; atque cum Juda traditore inferni pœnas luat. Amen.

Facta charta hujus doni, tertio decimo Kalendas Februarii, era 1134, imperante Alfonso imperatore, cum imperatrice Berengaria in Legionē, et in Toletō, et in Cæsaraugusta, et in Cordubia, et in tota Hispania.

Ego Sanctia regina supradicta, quæ hanc chartam scribere jussi; coram his testibus roboravi:

Domnus Petrus Segobiensis episcopus confirmat.

Domnus Loysius Legionensis episcopus confirmat.

Domnus Petrus Palentinæ sedis episcopus confirmat.

Gutter Fernandes confirmat.

Martinus Moniez confirmat.

Nicolaus Pelagii confirmat.

Pontius comes de Cabrera confirmat.

Manric comes confirmat.

Comes Amergot confirmat.

Cid testis confirmat.

Belid testis confirmat.

Duaya testis confirmat.

Omnes testes meæ curiæ visores, et auditores hujus dationis.

VII.

CHARTA THEODERICI FLANDRIÆ COMITIS.

(Cartul. de Clairv., *Comites Flandriæ*. I. — Anno 1142.)

In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen.

Ego Theodericus, Dei gratia Flandrensium comes, utilitati et paci ecclesiarum pro bona voluntate prospiciens, votis religiosarum personarum me concordare debere justisque petitionibus assensum prebere non solum honorificum immo in Deo animæ meæ fructiferum fore perpenti, perpendens opere id in lucem ponere deliberavi.

Venerabilis igitur et piæ memoriæ abbatis Clarevallis Domni Bernardi merito sui per secula commendandi piis postulationibus devote et benivole occurrens, annuere volui et in perpetuum contradidi, ut per totam terram et omnes transitus meæ ditionis, meî comitatus sive meæ potestatis abbatiæ Clarævallis et omnes abbatiæ de Claravalle egressæ, vel ulterius exsuræ, vel etiam ab his abbatiis processuræ, que a Clarævallis cenobio sunt progressæ, in eundo et redeundo a theloneo et passagio sint omnimodis liberæ. Quod, quatinus ratum stabile et imperturbatum permaneat, sigilli mei impressione auctoritate et baronum meorum subscriptione confirmare institui.

Testes hujus concessionis Rogerus, prepositus Brugensis; Willelmus, castellanus Sancti Andoma-

rensis: Rodulfus, castellanus Brugensis; Gislebertus, castellanus Bergensis; Balduinus de Baliul; Anselmus de Baliul; Theodericus, camerarius; Walterus Gonela; Hugo de Fareseles; Robertus, abbas de Dunis, frater Osto et frater Robertus, milites templi.

Actum anno dominicæ incarnationis M^o C^o XL II° Indictione V^a Concurrēte III^a Epacta XXII^a.

(Original en parchemin, conservé aux archives de l'Aube. Le seau manque; il pendait par lacs de soie. — Au dos on lit en écriture du XIIe siècle:

Theoderici comitis Flandrie de libertate abbatiarum Clarevalensium.

Carta Teoderici, comitis Flandrie de immunitate consuetudinum per totum dominium suum

Et en écriture du XVe siècle:

Comites Flandrie, prima.)

VIII.

MIROSLAW, E PRIMATIBUS BOEMIÆ, PERSUADENTE HENRICO MORAVIÆ EPISCOPO, FUNDAT ET DOTAT MONASTERIUM ORDINIS CISTERCIENSIIUM SEDLECENSE.

(Boczek, *Cod. diplom. Morav.*, I, 221. — Anno 1143.)

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis.

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam futuris quam presentibus, quod regnante domino Wladislao Boemiorum duce serenissimo cum uxore sua nobilissima domina Gertrude, quidam de primatibus Boemiæ Miroslaus nomine divino monitus partim timore et amore, salutis suæ volens consulere, cum sæpius et a sapientioribus et ætate provecioribus audivisset, sine cultu vere religionis nec charitatis unitatem posse subsistere, nec Deo gratum exhiberi servitium: Statuit se religiosas personas diligere, et earum quieti, auxiliante Domino, providere. Consideratis ergo sanctorum virorum secundum diversam professionem variis conversationibus, ad unius tamen domus cœlestis Patris mansiones tendentibus, delegit de ordine Cisterciensium aliquot fratres mediatores sibi cum Christo procurare. Hoc ergo pio ac sancto voto de die in diem magis ac magis per gratiam sancti Spiritus incalescente et claustrum Waltsaxen conventum fratrum sibi imperavit committi. Cujus petitioni sanctæ conversationis venerabilis abbas Gerlacus acclinatus conventum fratrum in Boemiam direxit, quibus sancto desiderio susceptis præfatus dominus Miroslaus, consentiente et attestante prædicto venerabili duce Boemiæ Wladislao, et reverendo Ottone Pragensium episcopo canonica auctoritate confirmante, persuadente etiam et attestante venerabili domino Henrico Moraviensium episcopo, locum qui dicitur Sedleca cum omnibus quæ attinent, Deo et sanctæ Dei genitrici Mariæ in usus fratrum prædictorum in perpetuum libere dedit. Imprimis siquidem statuens, ut ordo monachicus, secundum beati Benedicti Regulam, et patrum Cisterciensium institutionem perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur.

Succedente ergo temporis opportunitate, divina gratia auxiliante, fundata est in Sedleczech ecclesia divino æservio apta, et ei ordini congrua. Cui a primo fundationis suæ exordio possessiones quarum nomina infra continentur, ad usus ipsius ecclesiæ et fratrum ibidem Deo deservientium libere sine ullius reclamatione collatæ sunt : Solnic, Hothonici, Podollani, cum omnibus appendiciis suis ; Gradische cum aqua, pratis et silva ; Sdebudici. In Pobor, curia cum terra ; Odolen et terra Donati. Bilani, Maleionici, Labenici, Glusow, et Cacin cum omnibus attinentiis suis usque ad rivulum circa Porram silvam fluentem. Cæterum ut bonum principium finis melior consequatur, præfatus Miroslaus totis visceribus intentus in posterum quoque prædictæ ecclesiæ providere cum unicum haberet filium, constituit ut si hic filius sine filio hærede moreretur, vel etiam in posterum deficiente in linea filiorum hærede sine cognatorum, vel consanguineorum contradictione tota ejus hæreditas ad usus ecclesiæ in Sedleczech revertatur. Hoc etiam Dersislaus, Miroslai sororis filius, nullum habens filium de sua hæreditate constituit. Divino ergo amore inflammatus, tam venerabilis dux, quam reverendi patres episcopi dominus Otto Pragensis, ac venerabilis Henricus Moravien-sium episcopi, cujus prudenti consilio Bohemia decorata regebatur decreverunt, ut nulli omnino hominum liceat præfatum locum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel minuere, vel etiam ullatenus invadere, vel illis vexationibus fatigare ; sed omnia integra conserventur et illibata permaneant, tam ipse locus, quam possessiones et omnia quæcunque illius loci ecclesia ab initio possedit, aut in futurum, concessione pontificum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino poterit adipisci. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona prædictam ecclesiam, vel ejus possessiones inquietare tentaverit, ream se divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat. Cunctis autem jam sæpe dictam ecclesiam, vel ejus possessiones tuentibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructus bonæ actionis percipiant et apud districtum iudicem præmia æternæ beatitudinis inveniant. Ut autem hæc constitutionis et privilegii pagina rata permanens omni ambiguitate careat, jam sæpius dicti fideles servi Christi, dux videlicet et venerabiles patres episcopi sigillorum suorum notis confirmaverunt.

IX.

DONATIO HATONIS TRECENSIS EPISCOPI.

(Montieramey. — Anno 1122-45.)

Ego Hato, Dei gratia Trecensis ecclesiæ episcopus, dilectis filiis Guidoni abbati et monachis Arremarensibus imperpetuum. Officii nostri nos hortatur auctoritas religiosa loca diligere et fratres in eis divino famulatu mancipatos rebus ecclesie sustentare.

A Ea propter, dilecti in Domino filii, pietatis intuitu vestris precibus annuentes dedimus vobis et monasterio vestro, laudante Manasse de Villemauro Archidiacono nostro, vetus atrium de Clareio et capellam que in eodem attrio est, ad petitionem bonæ memorie Bernardi Clarevallensis abbatis. Hæc tamen lege et tenore ut presbyter Clareii nichil unquam ibidem accipiat, sed ea que viventes illic obtulerint vel morientes dimiserint singulariter monachorum sint. Huic dono probabiles persone interfuerunt predictus Manasses de Villemauro, archidiaconus ; Manasses, Rumiliacensis archidiaconus ; Odo, archidiaconus ; Falco, archidiaconus ; Gibuinus, cantor et archidiaconus ; Bernardus, Abbas Clarevallensis ad cuius petitionem hæc omnia B facta sunt et concessa.

(Original en parchemin, sans date ; au dos est écrit : De veteri attrio de Clareio nobis dato. Le sceau manque ; il pendait par double queue en parchemin. Conservé aux archives de l'Aube, fonds de Montieramey.)

X.

AUCTORAMENTUM THEOBALDI COMITIS BLESENSIS DE DONIS JOBERTI DE FIRMITATE

(Cartul de Clairvaux, Comites Campaniæ, Va, — Anno 1145.)

Ego Theobaldus, comes Blesensis, notum fieri volo omnibus hominibus tam presentibus quam futuris, quod Jobertus de Firmitate, profecturus Hierosolimam, concessit Deo et Sanctæ Mariæ de Claravalle, quicquid habebat in villa Petrecini, nichil omnino retinens vel sibi, vel heredi suo, excepto quod, si rediret de Hierosolimis, illam partem de communi, quam cum aliis tribus ejusdem ville dominis partiebatur, dominationem scilicet in hominibus et justitiam, accipiet, si voluerit, in manu sua, et in vita sua, quamdiu voluerit, tenebit. Post mortem autem suam redibit et hoc ipsum in manum et possessionem prædictæ ecclesiæ. Reliquum vero totum, id est quicquid vel in villa, vel in finagio in sua proprietate tenebat, et non erat ei commune cum aliis tribus, sive viveret, sive moreretur, absque ulla retractatione donavit eidem ecclesiæ perpetuo possidendum. De hac autem donatione investivit apud Firmitatem domnum Bernardum abbatem Clarevallensem, laudante Gertrude, uxore sua, in presentia domni Godefridi episcopi Lingonensium et nostra. Ego vero, de cuius casamento erat, eandem donationem laudavi cum Henrico, filio meo, et inde præcepi hanc cartam facere.

Testes sunt hujus donationis : Hilduinus de Vendopera, Walterus de Bernone, Petrus Bursaldus, milites comitis ; nec non et Hugo dominus de Belomonte, sororius suus ; et Rogerius de Orgiis ; et Wiardus de Villa ; et Johannes, major ejusdem villæ.

Factum est hoc apud Firmitatem, anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo XL. V., regnante Ludovico, filio Ludovici, rege Francorum.

(Original en parchemin, conservé aux archives de l'Aube. Le sceau manque. Il pendait par double queue. — Au dos on lit :

Carta de donis Josberti de Firmitate; Sigillum comitis Theobaldi. Comitibus Campanie: Quinta.)

XI

DONUM FRIDERICI COGNOMENTO SALVATORIS.

(Cartul. de Clairvaux, originaux. *Chartæ communes*. II. — Anno 1147.)

Notificetur posteritati nostræ quod Fredericus, cognomento Salvator, laudante uxore sua Hersende, dedit monasterio Claræ-Vallensi, quicquid habebat in finagio Gundree Hispaniæ, absque ulla retentione. Sed et tam in aliis locis quam in eodem finagio fratribus ejusdem loci concessit, quicquid de feodo ejus vel jam acquisitæ, vel in futurum acquirere possint ab his, qui ab ipso tenebant. Et testes sunt: Hugo de Bugeio; Pontius, de Sancto Lupo; Hugo, serviens; Odo, filius ejus. Et Letardis, filia; et maritus ejus Fredericus hoc ipsum donum laudaverunt; testibus Jheremia fratre Frederici; et Frederico, nepote eorum; Letardo; Widone, capellano.

Item in eodem finagio Drogo, Crassus, laudante uxore sua hodierna, et filiis suis Wicardo, Milone, Widone, Agnone, quicquid habebat vel ab eo tenebatur, monasterio Clarevallensi dedit.

Hugo de Villa laudante uxore sua Heliarde, et filiis Widone, Everardo, Bencelino, et filiabus Gertrude, Altrude, Emmelina, testibus, Agnone, Lamberto, Fulcone, et Rainaldus, filius Everardi, filii Aalermi, laudante matre Lezvide et filiabus Lescelina, Emmelina, Gertrude, quicquid in eodem finagio habebant eidem monasterio concesserunt; testibus iterum Agnone, Lamberto, Fulcone. Laudavit hoc donum Wido de Wangionis rivo de cujus feodo ipsa possessio descendebat. Similiter et in aliis locis quicquid de feodo ejus possint acquirere concessit laudavit et hoc ipsum Aalaydis, uxor ejus; testes sunt: Wido, prior Sancti Stephani; Odo de Clementino prato, Martinus de domo Dei; Everardus, filius Garengerii Lebaudus rex.

Item in finagio ville Guiardus de Juvencurt assensu fratrum suorum Philippi et Arlebaldi partem abati, quam habebat, Claravallensi monasterio liberam dedit et de communia quam in villa et in Juvencurt hereditate habebat se exheredavit. Testes sunt: Milo Mahart; Haimo viveus; Agno viridis.

Ricardus et Paganus fratres de Villa dederunt Deo et Sanctæ Mariæ de Claravalle, quicquid habebant ab Airablo usque in Albam, et ab inde versus Claramvallem a silva usque in Albam, et quicquid habebamus vel ab heredibus vel ab hominibus eorum. Hoc donum laudavit Beatrix, mater eorum,

A et Luca, et Belosa, sorores eorum, et Rainerius, filius Luce, et Adelina, uxor Ricardi, et Rainaldus, filius ejus, et Beatrix, filia ejus, cognomento Sylvestris. Testes sunt: Rainerius de Firmitate; et Guido, filius Odelini; et Durandus Molendinarius. Simile donum fecit de sua parte Egidius, filius Rainaldi, et obtulit per librum unum super altare. Testes sunt: Rainerius de Firmitate; et Guido, filius Odelini; et Rainaldus de Petrocinio; et Guido, filius ejus.

Maria, filia Humberti de Molenvilla laudavit donum quod dederat pater ejus Clarevallensi monasterio in pascuis de Villa. Testes sunt: Ricoldus; Aimos; et Bernerius de Molenvilla.

B Notificetur etiam posteritati nostræ, quod Josbertus de Firmitate, filius Isoberti Rufi, donavit monasterio Clarevallensi, quicquid habebat apud Petrecinium, laudante uxore sua Gertrude, et quicquid habebat in finagio Petrecini. Testes sunt: Bernardus, abbas Clarevallensis, cui et in cujus manu hoc donum factum est; Everardus de Brecons; Aimos Bocardus; Paganus de Villa; Gaufridus Felonia. Idem quoque Isobertus concessit prædicto monasterio omnia dona quæ dederat pater ejus, et quicquid fratres ejusdem loci possent acquirere vel adquisierant ab eo vel ab heredibus suis de terra sua et de casamento suo et omnes assentias in omni terra sua, laudante prædicta sua. Testes sunt: Hugo de Bellomonte, frater prædictæ Gertrudis; Ilduinus de Vendopera, comes Theobaudus, qui hoc laudavit de cujus casamento movebat.

C Clarembaudus de Capis, laudante uxore sua Aaliz, dedit monasterio Clarevallensi, quicquid fratres ejusdem loci possint acquirere de feodo ejus. Testes sunt: Anculfus de Capis; Gauterius de Supraponte. Mortuo Clarembaudo, filii ejus Clarembaudus et Hugo Rapina hoc idem concesserunt; testibus, Ilduino de Vendopera, et Gaufrido Furnerio.

D Walterius, filius Walterii Pineti, et Henricus, frater ejus, filius Freerii, laudante eodem Freerio, patre Henrici, et Vilrico Walterii, dederunt monasterio Clarevallensi quicquid habebant apud Petrecinium et in finagio ejus absque ulla retentione, et quod in tota terra Clarevallensis monasterii non acciperent paagium, quod apud Petrecinium accipiebant. Simile donum fecit ex parte sua Hugo, filius Freerii de Brion, testibus, Rainaldo de Petrecinio, Guardo, filio Odelini, Rainaldo Chardon de Firmitate. Laudavit hæc dona Hugo, vicecomes de Firmitate, de cujus casamento hoc erat, laudante uxore sua Hildeberga, et amborum filiis, Erebaudo, Rorico, Johanne, et filiabus Lancenna, Isabel. Concessit etiam idem Hugo, quod si aliqua calumpnia oriretur de his donis, ipse eam in pace poneret. Supradictorum donorum Walterii et Henrici, et de laude Freerii, et de laude Hugonis vicecomitis, testes sunt: Bartholo-

meus Coquilla; Gontorius de Buxerilis; Rainerius de Firmitate; Guiardus de Capis. De laude autem uxoris vicecomitis et filiorum et filiarum suarum testes sunt: Rainerius de Firmitate; Guiardus de Capis; Everardus de Brecons; Garius; Aimo viridis. Hoc quoque laudavit comes Theobaudus et Henricus, filius ejus, a quibus prædictus vicecomes tenebat. Et ut hoc firmiter staret accepit comes Theobaudus super se, rogante Hugone vicecomite, quod si ex his donis aliquando aliqua calumpnia oriretur, et ipse eam non posset extinguere, comes Theobaudus tandem omne reliquum casamentum, quod ab eo tenet, in manibus suis teneret, donec eam omnino pacificaret.

Adelina, uxor Bartholomei Coquillæ, laudante filio suo Guicardo, et filia sua Gertrude, et ipso Bartholomeo, marito suo, et Hugone, patre suo, de Ostrecort, et Aunone, filio suo, dedit monasterio Clarevallensi quicquid habebat apud Petrecinium, et in omnibus finibus ejus in manu Godefridi Lingonensis episcopi. Testes sunt: Hugo, decanus, de Belona; Everardus, presbiter; Rainerius de Rocha; Hugo Chavauchea. Laudavit hoc mater ipsius Adelinae, Matoldis, et Hugo, filius Adelinae. Testes sunt: Hugo, decanus; Everardus, presbiter; Morellus, miles, de Claromonte; Rollanus de Petrecinio.

Guilelmus Guarescous de Covlenz dedit monasterio Clarevallensi, laudante uxore sua Isabel, de cujus capite hoc erat, quicquid habebat in finagio Petrecini absque ulla retentione, laudante filio suo Rainaldo. Testes sunt: Hugo, armiger ejus; Radulfus de Covlenz, et Radulfus, filius ejus, canonicus Lingonensis. Hoc donum laudavit Emmelina, mater Isabel, et Albertus, filius ejusdem Emmeline. Testes sunt: Rainerius, frater Emmeline; et alii multi qui ibi erant. Laudavit etiam hoc Thomas, frater Isabel, in presentia Godefridi (sic), Lingonensis episcopi, et Bernardi, Clarevallensis Abbatis; testibus Ebrardo de Firmitate; et Guidone, filio ejus; et Giremo de Britinnico.

Erbertus de Barro super Sequanam dedit monasterio Clarevallensi quicquid habebat in villa Petricini, sive in finagio ejusdem villæ absque ulla retentione et quicquid ibidem tenebatur ab eo. Laudavit hoc frater ejus Thomas et uxor ejusdem Thomæ Ildiardis et filius ejus Thomas. Laudaverunt hoc cæteri fratres ejus Humbertus et Hagano et Guiardus, nepos ejus. Testes sunt Guido, comes de Barro super Sequanam; et Milo, filius ejus; et Milo de Valvurio; Ricardus de Cacenniaco. Laudavit hoc Rocelinus de Vendopera et Gaufridus, filius ejus et Hulduinus, frater Roscelini, a quibus tenebat. Laudis hujus testes sunt: Radulfus, capellanus comitis; Martinus, prior de castro Radulfi; Odo de monte Omeri; Josceranus Rigandus de Pringerio. Postea Richardus, filius Thomæ, laudavit hoc donum; testibus: Guiardo, filio Everardi de vacua Silva; et Deodardo; et Seguino.

Stephanus Raerius, laudante uxore sua Lucia, de

A cujus capite hoc erat; et laudantibus filiis et filiabus suis Hugone, Guidone, Henrico, et Gertrudi, et Floretia, dedit monasterio Clarevallensi quicquid habebat in finagio Petrecini absque ulla retentione. Testes sunt: Simon, filius Isoberti; Gontardi de Firmitate; Rogerius, frater Stephani; Stephanus, capellanus; Olbertus, capellanus de Blesia.

Aimo Bocardus dedit monasterio Clarevallensi, quicquid habebat apud Petrocinum in finagio Petrecini absque ulla retentione. Simile donum fecit ex parte sua Rainerius de Gronai in eadem villa et in eodem finagio; laudante uxore sua Ascelina et filio eorum Lamberto et filiabus Ildiarde et Ermengarde. Testes sunt: Milo Crassus; et Scotus Venator. Hæc omnia concessit Goriardus, frater ejus, et Bruna, uxor ipsius Aimonis. Bencelina similiter dedit eidem monasterio quicquid habebat ibidem et eadem conditione; et hoc concedente filio suo, Simone et Galiena, uxore sua. Idem donum fecit Guiardus de Capis de sua parte. Horum omnium testes sunt: Agno viridis, Bartholomeus Coquilla, Milo Crassus, Everardus de Villa, et Landricus. Idem donum fecit Drogo de sua parte; testibus his: Guiardo de Capis, Seguino de vacua Silva. Idem quoque donum de sua parte fecit Petrus de Aissi; concedente Abelina, uxore ejus; testibus: Erberto, sacerdote; et Guiardo de Villa.

Marco de Vegniaco dedit monasterio Clarevallensi, quicquid habebat apud Petrecinum absque ulla retentione, concedentibus Emmelina, uxore sua, et Henrico, filio suo, testibus his: Hugone de Veniaco, Garnerio, et Sirebello de Barro. Quale donum fecit Marcus tale fecit et Milo Crassus de Firmitate, gener illius, de sua parte; concedente Supplicia, uxore ipsius Milonis, et Marco, filio ejus. Donum Marci et Milonis concessit Ermengardis, soror Supplicia. Testes sunt: Rainerius de Firmitate, Hugo de Confnio; Guiardus, filius Odelini de Firmitate. Dono Milonis consenserunt et alii liberi ejus Henricus et Sera; testibus: Hugone de Veniaco, Garnerio, et Sirebello de Barro.

Rolannus de Petrocino dedit monasterio Clarevallensi, quicquid habebat in eadem villa et in finibus ejus absque retentione; concedente uxore sua Richildi et filiis suis Clemente et Bernardo et alio Bernardo et fratre ejus Pagano et nepote ipsius Anserio; teste: Silvestro cum duobus supradictis Pagano et Anserio.

Richardus et Paganus dederunt monasterio Clarevallensi, quicquid habebant a Petrocino usque ad Ermeniorii, quod est juxta Gaudrici montem sicut via romana dividit; hoc est, quicquid habebant in terra de Jurvilla et de Warencemont. Hoc donum laudavit Beatrix, mater eorum; et Luca, et Belosa, sorores eorum, et Rainerius, filius Lucæ, et Adelina, uxor Richardi, et Rainaldus, filius ejus, et Beatrix, filia ejus cognomento Silvestra. Testes sunt: Rainerius de Firmitate, Guido, filius Odelini, Durannus Molendinarius. Simile donum fecit de sua parte Egi-

dius, filius Rainaldi, et obtulit per librum unum super altare. Testes sunt : Rainerius de Firmitate, Guido, filius Odellini; Rainaldus de Petrocino, et Guido, filius ejus.

Hugo Bouez de Jovencort dedit monasterio Clarevallensi, quicquid habebat in finagio de Juvilla et de Warencemont absque ulla retentione; laudante Bertha, uxore sua, cognomento Poma, et filiis eorum, Odone, et Hugone, et filia Gonceлина; testibus : Stephano, presbitero; et Guidone, filio Odellini.

Odo et Petrus, filii Milonis Debois, laudante matre sua Dameron et sorore eorum Agnes, dederunt monasterio Clarevallensi, quicquid habebant in terra de Jurvilla et de Warencemont absque ulla retentione. Hoc donum laudavit Rainerius et uxor ejus Bona amica et filii eorum Guido et Milo et filia Magaleh. Testes sunt : Thebaudus, nepos presbiteri; et Walterius; et Iterius de Beloun; Hugo; et Petrus.

Simon de Chameon dedit monasterio Clarevallensi, quicquid habebat in valle Mortui fontis usque ad Emmaurici fontem et quicquid habebat in eo monte, qui dicitur Medius Mons; laudante Hilberto de Barro, de cuius feodo hoc tenebat. Testes sunt : Isobertus Rufus, Rainerius de Pulleriis. Alio tempore Odo, Simonis frater, partem suam de Medio Monte, quam habebat, concessit. Testes sunt : Henricus de Aconvilla, Gilbertus, Carpentarius; Petrus, filius Henrici.

Rogerus de Esclantia, laudantibus filiis suis Hildierio et Hugone, dedit monasterio Clarevallensi, quicquid monachi exartaverant in bosco et Acunvilla. Concessit etiam quandam partem bosci juxta Mortuum fontem, quæ necdum exartata erat et ut omnes aasantias nostras haberemus ubique in reliquo bosco, excepta agri cultura. Simile donum fecit comitissa de parte sua, laudante Odone marito ipsius. Pro his tamen donis reddetur eis annuus census duodecim nummorum Trecensis monete, qui census a Kalendis Octobris usque ad Kalendas Novembris ministro eorum de Acunvilla debet reddi. Donum comitisse laudavit supra scriptus Rogerus de quo tenebat et filii ipsius Rogerii Hildierius et

A Hugo. Laudavit etiam utriusque donum Stephanus de Grangia, de quo tenebat Rogerus. Laudavit Hiberthus de Barro de quo tenebat predictus Stephanus. Concesserunt etiam Rogerius et filii ejus et Stephanus de Grangia et Hiberthus de Barro, quod si quam calumpniam super his donis oriri contingeret, ipsi eam penitus extinguerent. Facta sunt hæc dona in manu Guidonis monachi, presente Dominico, preposito Barri. Testes : Radulfus, decanus de Barro; Hildierius, magister de domo Dei; Falco, gener Herberti; Galterius Scotus. Laudavit etiam hæc omnia Gaufridus, filius Herberti. Testes : Radulfus, decanus de Barro; Hildierius, magister de domo Dei; Odo Rufus; Lambertus, et Girardus Lingonenses.

Gilo, filius Rainaldi de Villa, dedit nobis pratum juxta ripam Albæ, quod vocatur Croipratum, et laudavit quicquid pater ipsius dederat nobis in fine Gondæ Hispaniæ; id est, pratum Girardi et pratum Hugonis et pratum Garini et alia omnia quæ habemus a patre ejus; testibus : Remigio, capellano de Villa; Guiardo, filio Odellini, Engelranno fusore.

Gaufridus Felenia dedit pratum Beroldi monasterio Clarevallensi, in finagio Villæ, laudante Arardo, sororio suo; testibus : Petro Ventario, Arberto, Bernardo. Concessit hoc donum Lancena, uxor Airaudi, laudantibus filiis amborum Girardo, Rainerio, Guiardo, et filia Galia; testibus : Bernardo, majore; Guiardo, presbitero; Theoderico.

Ego Godefridus Dei gratia Lingonensis episcopus, totam presentis paginæ cartam laudo et proprio sigillo munio et Clarevallensi monasterio in perpetuum confirmo. Anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo quadragesimo septimo, regnante Ludovico, filio Ludovici, rege Francorum. Signum Jocelini Archidiaconi. Signum Pontii, Archidiaconi. Signum Warnerii, Archidiaconi. Signum Guiardi, Archidiaconi. Signum Fulconis, Archidiaconi. Signum Humberti, decani.

(Original en parchemin. — Sceau de cire rouge pendant par double queue. — Archives de l'Aube.)

